

RAMT AF HJEMMEHJÆLP

Kristian Riis

Udgangspunktet for denne artikel er privat. En pårørendes personligt oplevede historie om en svigermors hjerneblødning og efterfølgende liv med hjemmehjælp og genoptræning. En historie med dramatik, mange lidelser, vrede, sorg, tab og ikke mindst magtesløshed og lyst til hævn indgår i den.

Kristian Riis skriver i sin egenskab af at være svigersøn. Derudover er han historiker og generalsekretær for Omsorgsorganisationernes Samråd.

Gerontologi og samfund 2004; 20, 1: 24

SVIGERMOR OG HJEMMEHJÆLPEN

I historien er alle de elementer, der skal være i god dramatik, og dog er der kun tale om hjemmehjælp.

Den korte historie er, at min svigermor for snart to år siden fik en hjerneblødning. Hun blev ramt af lammelser i venstre side med svækkelser i venstre hånd, arm og ben til følge. Med en balanceevne, som gør rullator til et nødvendigt hjælpemiddel. Efter endt genoptræning var hun afhængig af hjælp til en række daglige almene gøremål – tilbage i eget hjem og med hjemmehjælp som løsning.

USAMMENHÆNGENDE INDSATS

Dansk hjemmehjælp er gennemsnitligt den bedste i verden. Det viser gentagne videnskabelige undersøgelser. Disse undersøgelser viser også, at danske hjemmehjælpsmodtagere er særdeles tilfredse, og at danske hjemmehjælpsmodtagere gennemsnitligt får langt mere hjælp end i noget andet land.

Svigermor fik da også bevilget pænt med hjælp og genoptræning. Men de to systemer arbejdede ikke sammen. Hun blev hentet til genoptræning, før hjemmehjælperen kunne komme og hjælpe hende om morgenen. Kræfterne blev brugt op som konsekvens af, at hun selv skulle klare hygiejne, påklædning og morgenmad.

Derfor var der intet resultat af genoptræningen. Derfor blev hendes humør dårligt. Hospitalet udskrev hende fra genoptræning

med en recept på lykkepiller. Det var sikkert velment. »Du er utrænbar, vi forstår din depression, her er lidt kompensation!«, må de have tænkt.

Københavns Kommune er både kommune og amt. Alligevel arbejder hospital og hjemmepleje ikke bedre sammen om rehabilitering.

NEDSAT LIVSKVALITET

Det næste halvandet år er historien om et liv, der fik en dårlig kvalitet sammenlignet med livet før. Spørgsmål som: Kan mine nærmeste holde mig ud? Hvorfor er kommunens mad uspiselig? Er det rimeligt, at min morgenhjælp kommer ved 11-tiden? Hvor bliver mine hjælpemidler af? Behøver jeg at drikke så meget vand? Og oplevelsen af ikke at se en levende sjæl, trængte sig på.

Hvad hjælper korrekt visitation på oplevelse af meningsløshed? Kvalitetsstandarder fjerner ikke de smertefulde tab, sygdommen betyder. »Fælles sprog« som skal sikre fælles forståelse for, hvad ydelserne er, er ligegyldigt, når man ikke har lyst til at spise og drikke. At klage er ligegyldigt og farligt, for måske hævner de sig.

På hjemmehjælpskontoret skælder de ud, når man glemmer at melde fra. Den hjemmehjælper, som havde været god og et lyspunkt i hverdagen, holdt op med at komme, og forholdet til hjemmehjælpen blev angstfyldt. De mange forskellige hjælpere og de tilfældige tidspunkter, de kom på, gav svigermor en følelse af, at hun var ligegyldig og ikke blev regnet for noget. Dette gik dog ikke op for venner og familie, for når hun deltog i familiefester, blev hun meget oplivet og virkede, som om det hele gik ret godt på trods af sygdommen.

I svigermors bydel har en tilfredshedsundersøgelse vist, at hjemmehjælpsmodtagerne er meget tilfredse. Svigermors reaktion var, at hun så nok var en vanskelig klient, og hun blev i tvivl, om det var hende, der var urimelig og besværlig. Den samme følelse fik hun i forhold til os – de pårørende.

ENKELTSAGER

På trods af en enorm indsats fra stat, kommuner og de ældres organisationer, dukker den samme utilfredshed op i form af enkelt-sager, som i offentligheden giver et billede

af, at danske ældre ikke passes ordentlig. Eksemplerne er for mange til, at der blot er tale om enkelte forkælede brokhoveder og deres forvante og dovne pårørendes værk.

Er det her dramatisk? Er svigermor dramatisk? Nej, og undertegnede er ikke dramatiker; bare pårørende og engageret i ældrepolitik.

Jeg er voldsomt berørt. Uendelig frustreret over magtesløsheden. Over sundhedsvæsenet som ikke kunne rehabilitere svigermor på trods af alle deres fine forskningsresultater. Over hjemmehjælpen som ikke magter at holde det, de selv bevilger og lover. Og over at historien skal i fjernsynet, før selvransagelsen og selvforsvaret går i gang i systemet.

Vi kunne have klaget. Det turde svigermor ikke. Jeg kunne have klaget, men jeg ville respektere svigermors beslutning. Svigermor har betalt sig fra en del hjælp, men smerten ved ikke at kunne det, man plejer, og over mødet med et system, der ikke forstår ulykken, det er et sandt drama.

Det er blevet sagt, at det offentlige ikke skal løse svage menneskers følelsesmæssige problemer, at ensomhed ikke er et offentligt anliggende. Svigermor beskrev sin situation efter hjerneblødningen med et citat fra en kendt dansk sang: *Brat af slaget rammet, kastet hårdt til jord, ligger jeg din gamle mor.*

Hun synes, at livet de sidste to år er gået med at affinde sig og sluge kameler. Hendes hele historie er ikke blot et drama. Det har også stærke træk fra tragedien. Det værste ved denne tragedie er, at hævn blot ville gøre det hele værre. Et samfunds kvalitet skal kendes på, hvordan de svage har det, og bl.a. på hjemmehjælps kvaliteten.

HISTORIEN ER IKKE FORBI

Staten og kommunerne har beskæftiget sig overordentligt meget med effektivitet og retfærdighed i de sidste mange år. Det er godt. Men måske var det på tide at ofre mange kræfter på at gå i dialog og se meget dybere på de mennesker, der bliver afhængige af systemer og pårørende og deres situation. Se det ikke blot som et offentligt anliggende, men som et fælles projekt om den etiske udfordring i at give svækkede og svage mulighed for at være andet og mere end byrde og en teknisk opgave. ■

Kristian Riis
Åløkkevej 14
2720 Vanløse
riis@os-samraad.dk